

Aleg. 313

Sprawozdanie

Komisji gminnej o wniosku pośła Stojałowskiego o uzupełnieniu ustawy gminnej i ustawy o Reprezentacji powiatowej postanowieniem, że członkom Reprezentacji gminnej i powiatowej nie wolno być przedsiębiorcami dostaw lub robót gminnych a względnie powiatowych.

Wysoki Sejmie!

Że w czasach, w których z jednej strony warunki bytu są coraz trudniejsze, a z drugiej strony dążność do używania coraz szersze kręgi między ludnością kraju zatacza; — coraz częściej można spotkać się z źródłami dochodu, które nie bardzo z przepisami etyki zgadzają się, jest naturalną konsekwencją rzeczy.

Nie może też ulegać wątpliwości, że dochód, jaki członek Reprezentacji gminnej lub powiatowej — a więc władzy powołanej do przestrzegania interesów gminy lub powiatu — czerpałby z prywatno prawnego stosunku; do tychże jednostek administracyjnych pochodziłby z niemoralnego źródła.

Bo jakżeby mógł członek Reprezentacji gminnej lub powiatowej oddać swój głos w niej bezstronnie — gdyby w tejsze Reprezentacji rozstrzygały się losy sprawy jego żony, jego lub jego najbliższych krewnych, — która to sprawa może mieć dla nich nadzwyczajną doniosłość pod względem finansowym.

To też ustawodawstwo gminne wszystkich krajów koronnych naszej monarchii wyklucza od obrad w Radzie lub Zwierzchności gminnej tych członków swoich, których interesy prywatne a to nietylko ich własne, ale także ich żon i osób z nimi w pierwszym i drugim stopniu spokrewnionych mają być rozstrzygane. W naszej ustawie gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 Nr. 19. Dz. u. kr. wypowiedzianą została ta zasada w §. 44.

Późniejsze ustawy gminne z dnia 13. marca 1889 Nr. 24 Dz. u. kr. dla 30 miast i z dnia 3. lipca 1896 Nr. 51 Dz. u. kr. dla 131 miast i miasteczek powiadają wyraźnie, pierwsza w §. 20., druga w §. 19., że radny lub zastępca, który wchodzi w stosunki prawne z gminą jako przedsiębiorca lub dzierżawca nie będzie mógł sprawować swego urzędu, dopóki ten stosunek trwa i rachunki stąd wynikłe ostatecznie załatwione nie będą.

Ustawa o Reprezentacji powiatowej nie zawiera analogicznego przepisu, — wychodziła ona widocznie z zapatrywania, że człowiek uczciwy nie będzie brał przedsiębiorstwa, które z tytułu urzędu swego obowiązany jest kontrolować. Nie da się zresztą zaprzeczyć, że ani pierwszy ani drugi sposób nie zabezpiecza dostatecznie interesu gmin i powiatów przed nadużyciem ze strony członków ich Reprezentacji.

Pomijając już bowiem okoliczność, że niesumienny radny potrafi obejść ustawę, podstawiając kogo innego jako przedsiębiorcę, to przy obu sposobach ograniczenia z §. 44. ustawy z d. 12. sierpnia 1866 tudzież z §. 20. ust. z dnia 13. marca 1889 i z §. 19. ust. z dnia 3. lipca 1896 jest łatwe nadużycie przez radnych mandatów swych w celach swoich interesów materyalnych, w ten sposób radni nawzajem bronią tychże interesów w nieobecności interesowanych. Ponieważ zaś to jest wzajemna asekuracja tych sprzecznych z interesami gmin i powiatów interesów, przeto środek ten prowadzi równie pewnie do tego niemoralnego celu, jak gdyby ci radni sami w własnych sprawach głosowali.

Komisya wychodzi z tego zapatrywania, że postanowienie ustawy zabraniające członkom Rad gminnych i powiatowych być przedsiębiorcami, mogłoby tylko wtedy odnieść pożądany skutek, gdyby zarazem uchwalono sankcyę karną tej treści, że członek Reprezentacyi gminnej lub powiatowej, któremuby udowodniono, że on wziął jakieś przedsiębiorstwo od gminy lub powiatu przez podstawioną osobę, traci mandat do Reprezentacyi, w której zasiada.

Komisya nie sądzi jednak, żeby mogła doradzać Wysokiemu Sejmowi uchwalenie takiego postanowienia, gdyż skonstatowanie faktu, że figurująca jako przedsiębiorca gminy lub powiatu osoba, jest tylko podstawionym zastępcą właściwego przedsiębiorcy, którym jest członek Reprezentacyi gminnej lub powiatowej, przedstawia nadzwyczajne trudności już choćby pod względem kompetencyi, komuby przysługiwało prawo orzekania o tem, — czy ten przedsiębiorca rzeczywiście jest podstawioną osobą.

Komisya obawia się dalej nadzwyczajnych szykan, do jakich dawałoby obszernie pole postanowienie takie, gdyby chciano niedogodnego członka reprezentacyi gminnej lub powiatowej usunąć.

Komisya sądzi tedy, że przepisy etyki chrześcijańskiej przy pomocy powołanych powyżej przepisów ustaw gminnych lepiej zabezpieczą interes gmin i powiatów, jak projektowane zabronienie członkom reprezentacyi gminnych i powiatowych być przedsiębiorcami gmin względnie powiatów i dlatego jest zdania, że nie zachodzi potrzeba uzupełnienia ustaw gminnych.

Zdanie to wydaje się Komisyi tem więcej uzasadnione, że Komisya przedstawia Wysokiemu Sejmowi wskutek wniosku posła Bujnowskiego wniosek wezwania Wydziału krajowego do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi projektu reformy ustawy gminnej.

Natomiast uważa Komisya żądanie posła Stojalowskiego uzupełnienia ustawy o reprezentacyi powiatowej przez wydanie postanowienia ograniczającego prawo członków reprezentacyi powiatowej być przedsiębiorcami powiatów za zupełnie słuszne.

Dlatego Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby sprawę zbadał i w jak najkrótszym czasie przedłożył Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie.

Za przewodniczącego:

Stanisław Stadnicki.

Sprawozdawca:

Bujnowski.